

κοιτάζουνε γῆ δὲ μὲ κοιτάζουνε (ὡς τῶνε διόξῃ = ὅπως θὰ τοὺς φανῇ καλύτερον) Κρήτ. (Ραμν.) Τσι καλοπιάνει τσι γέροντες, γιὰ νὰ τῶνε φάῃ τὸ γεροδομοίρι Κρήτ. (Χαν.) Δε γράτ'σα γιουντουμοίρ' κι τῶρα τοῦ χτυπάου τοῦ κιφάλι μ' (ἔχω πικρὰ μετανοήσει) Εὐβ. (Αἰδηψ.) 2) Μέρος τῶν εἰσοδημάτων ἐκ κτημάτων τὰ ὅποια παρεχωρήθησαν ἀπὸ τοὺς γέροντας γονεῖς εἰς τὰ ἐνηλικιωθέντα τέκνα τῶν. Τὰ εἰσοδήματα ταῦτα λαμβάνουν οἱ γονεῖς οὗτοι μέχρι τοῦ θανάτου τῶν πρὸς συντήρησίν των ἄνδρ. (Κόρθ. κ.ά.) Νάξ. (Ἀπύρανθ.) 3) Τὸ ἐκ τῆς ἀκινήτου περιουσίας τῶν γερόντων γονέων μερίδιον, τὸ ὅποιον ἀφίνουν οὗτοι μετὰ θάνατον εἰς ἐκεῖνο ἐκ τῶν τέκνων τῶν ἢ καὶ ἐκ τῶν ἐγγόνων τῶν τὸ ὅποιον τοὺς περιποιεῖται κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς ζωῆς των Θέρ. Κάρπ. Κύθν. Κῶς (Καρδάμ.) Σάμ. Χίος (Πισπιλ. Φυτ. κ.ά.): Ἡρηκέν δὴς ὁ πάπ-πος τῆς γερονδομοίριν δὲ σπῖτιν Καρδάμ. Τὸ γεροδομοίριν μου ἂ δώκω το δοῦ Γιάννη μου, βοῦ ἂ γεροκομήσῃ με Φυτ. Ὅποιους μὲ ξισκατίσ', αὐτὸς θὰ πάρ' κι τὰ γιουντουμοίρια Σάμ. Τὸν ἔχου ἔς τὰ δυὸ στινὰ τοῦ βατέρρα μ' νὰ μ' γράφ' κι μένα ἕνα κουμμάτ' γιουντουμοίρ' (τὸν ἔχου ἔς τὰ δυὸ στινὰ = τοῦ ἐξασκῶ ψυχολογικὴν πίεσιν) αὐτόθ. 4) Ἡ ἐξ ἐθίμου ὑποχρέωσις τῶν τέκνων νὰ χορηγοῦν τὰ πρὸς συντήρησιν εἰς τοὺς γέροντας γονεῖς των Μήλ.

γεροντομόναχος ὁ, ἀμάρτ. γεροδομόναχος Ἴος Κίμωλ. Ἐκ τοῦ θέμ. γεροντο- καὶ τοῦ οὐσ. μοναχός.

1) Γεροντολεύτερος, ὁ βλ. Ἴος 2) Ὁ ἱερομόναχος Κίμωλ.: Ἡπῆαινε κ' ἤφελ-λε ὁ γεροδομόναχος.

γεροντομούλαρο τό, ἐνιαχ. γεροδομούλαρο Ἴος Κρήτ. (Ἁγίος Γεώργ. κ.ά.) Πελοπ. (Κίτ. Μάν.)

Ἐκ τοῦ θέμ. γεροντο- καὶ τοῦ οὐσ. μουλάρι. Διὰ τὸν ἀναβιβασμὸν τοῦ τόνου καὶ τὴν τροπὴν τοῦ τελικοῦ εἰς ο βλ. Γ.Χατζιδ., ΜΝΕ 2, 171.

Ἡμίονος μεγάλης ἡλικίας, γηραλέος ἐνθ' ἄν.: Ἐιδιὰ τὸ γεροδομούλαρό του ἔς τὸ παζάρι, ἀλλὰ δὲ δὲ πούλησε Κίτ. Μάν. Γεροδομούλαρό 'ναι καὶ γιὰ κεινὰ δὲ σαλεύγει Ἁγίος Γεώργ.

γεροντόμουλος ὁ, ἀμάρτ. ἔροδομούλος Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Θηλ. ἔροδομούλα Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τοῦ θέμ. γεροντο- καὶ τοῦ οὐσ. μουῖλος.

Γεροντομούλαρο, ὁ βλ.: Ἐροδομούλος εἶναι, μὰ σὰ δονὲ βεργίλης, πάει (βεργίλης = κυπᾶς μὲ βέργαν). Ἐπούλησε δὰ ζουλοπρόβατά του κ' ἤπηρε μὴ ἔροδομούλα, ποῦ 'ν' ἀπάνου ἀπὸ δεκοχτὼ χρονῶ (ζουλοπρόβατα = αἰγοπρόβατα) || Παροιμ. Ἀλλὰ 'ν' τὰ μάθια τοῦ λαοῦ κι ἄλλα 'ν' τζῆ κουκουμάβλας | κι ἄλλα 'ν' τοῦ ἔροδομούλου κι ἄλλα τση ἀελάδας (λαοῦ = λαγοῦ, κουκουμάβλας = γλαυκός· ἐπὶ τῶν μὴ ἐπιδεκτικῶν συγκρίσεως προσώπων). Ἡ παροιμ. εἰς παραλλαγ. πολλὰ.

γεροντομούνα ἡ, Πελοπ. (Γαργαλ. Δίβρ. Μαργέλ. Παιδεμ. κ.ά.) γεροδομούνα Κεφαλλ. γεροντομούν-να Εὐβ. (Κουρ.) γιουντουμούνα Στερελλ. (Μύτικ. Σπάρτ. κ.ά.) Ἐκ τοῦ θέμ. γεροντο- καὶ τοῦ οὐσ. μουνί.

Σκωπτικῶς ἡ γεροντοκόρη ἐνθ' ἄν.: Κεῖν' ἡ γιουντουμούνα τ' Λόλου πῆγι κ' ἐκλιπὶ τὰ ριβίθια τ' Θανάσ' (τ' Λόλου = τοῦ Θεοδώρου) Μύτικ.

γεροντομουνιάζω ἀμάρτ. γεροδομουνιάζω Πελοπ. (Μάν.) γεροντομουνιάζ-ζου Εὐβ. (Κουρ.).

Ἐκ τοῦ οὐσ. γεροντομούννα.

Ἐπὶ γυναικῶν σκωπτικῶς, παραμένω ἄγαμος μέχρι προβεβηκυίας ἡλικίας ἐνθ' ἄν.: Ἀφῆσε τίς κόρες του κ' ἔγεροδομούνιασαν Μάν.

γεροντομούνουχο τό, Πελοπ. (Ἀναβρ.)

Ἐκ τοῦ θέμ. γεροντο- καὶ τοῦ οὐσ. μουνούχι.

Ὁ εὐνουχισθεὶς εἰς μεγάλην ἡλικίαν κριὸς ἢ τράγος.

γεροντομπάζω ἀμάρτ. γεροδοβάζω Κεφαλλ. Λευκ. Μετοχ. γεροντομπασμένος σύνθη. γεροδοβασμένος Κεφαλλ. Κύθηρ. Λευκ. Πελοπ. (Νεάπ.) γιουντουμπασμένους βόρ. ιδιώμ.

Ἐκ τοῦ θέμ. γεροντο- καὶ τοῦ ρ. μπάζω.

1) Γηράσκω προῶρως Λευκ.: Ἐγεροδόβασε ἀπ' τὰ βάσανα 2) Μετοχ. ἄτομον ἔχον ἐμφάνισιν γέροντος ἀνεξαρτήτως ἡλικίας λόγῳ ἀσθενειῶν ἢ κακῆς σωματικῆς ἀναπτύξεως σύνθη.: Ἀπὸ τῆ μιὰ βάδα ἢ φτώχεια, ἀπὸ τὴν ἄλλη ἢ ἀρρώστια του, ἔγινε γεροδοβασμένος Πελοπ. (Νεάπ.) Εἶνι ἄπλιρον πρᾶμα τοῦ γιουντουμπασμένου (ἄπλιρον = ἀδύνατο) Στερελλ. (Μύτικ.) Σαράδα χρονῶνε κ' εἶναι γεροδοβασμένος Λευκ. Αὐτὸν θὰ πάρ'ς τοῦ γιουντουμπασμένου; Εὐβ. (Στρόπον.) Εἶδες τὴν τὴν κοκορόμυγαλη, τὴ γεροντομπασμένη ποῦ μοῦ θέλει κι αὐτὴ στολίδι; Ν. Ἐστ. 22 (1937), 1650. Συνών. γεροντιάρης 2. Πβ. γεροντίλος 2. β) Ὁ εὐρισκόμενος εἰς προβεβηκυίαν ἡλικίαν, μὲ σαφῆ γεροντικὴν ἐμφάνισιν Κεφαλλ. — Γ.Ξενόπ., Κόσμος, 158: Ὅπως καὶ νὰ πῆς, ὁ Γιάννης εἶναι πλὴν γεροδοβασμένος ἀπὸ τὴν ἀδερφή του Κεφαλλ. Σὲ τί ἄλλο, διάβολε, χρησιμεύει ὁ νέος γραμματικὸς ἐνὸς γεροντομπασμένου ἐμπόρου; Γ.Ξενόπ., ἐνθ' ἄν. γ) Ὁ μικρὸς κατὰ τὴν ἡλικίαν, ἀλλὰ ὥριμος τὴν σκέψιν Ἀθῆν.: Τὸν ἄκουσες κᾶτι μυαλωμένες κουβέντες ποῦ λέει; Γεροντομπασμένος σοῦ λέω!

γεροντομπουκούνα ἡ, ἀμάρτ. γεροδοβουκούνα Πάρ. γεροδομουνκούνα Πάρ.

Ἐκ τοῦ θέμ. γεροντο- καὶ τοῦ οὐσ. μπουκούνα.

Εἶδος σύκου μελανοῦ, ποῦ ὠριμάζει κατὰ μῆνα Ἰούνιον. Συνών. βλ. εἰς λ. ἀραπομπουκούνα 1.

γεροντονιός ὁ, Σίφν.—Λεξ. Αἰν. γεροδονιός Νάξ. (Τσι-καλαρ.) ἔροδονιός Νάξ. (Ἀπύρανθ.) γεροντονιά ἡ, Λεξ. Βλαστ. γεροδονιά ἄνδρ. Μύκ. ἔροδονιά Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τοῦ θέμ. γεροντο- καὶ τοῦ οὐσ. νιός, διὰ τὸ ὅποιον βλ. νέος.

1) Ἀτομον μεγάλης ἡλικίας ἄγαμον ἄνδρ. Μύκ. Νάξ. (Ἀπύρανθ. Τσικαλαρ.) Σίφν.—Λεξ. Βλαστ.: Ἐροδονιός εἶν' g' εὐτός ὁ καμένος κι οὔτε γνοιάζεται γιὰ παδρειά Ἀπύρανθ. Ἐὼ δὰ τῶρα πιά ἔς τὴ σειρὰ τῶ νιῶ θὰ πιάνωμαι; Ἐὼ εἶμαι πλιά ἔροδονιά αὐτόθ. Ἐπόμεινε λοιπὸ κ' ἐπέρασεν ἡ ὥρα dζη κ' ἦτονε πλιά ἔροδονιά αὐτόθ. Πβ. γεροντοκοπελιά, γεροντοκοπελούδα 2) Ἀτομον μεγάλης ἡλικίας νεάζον Σίφν. 3) Ἀτομον νεαρᾶς ἡλικίας μὲ γεροντικὴν ἐμφάνισιν Λεξ. Αἰν.

γεροντοξεχνῶ Σίφν. Σκυρ. Χίος κ.ά.—Λεξ. Δημητρ. γεροδοξεχνῶ Θέρ. (Οἶα κ.ά.) Κρήτ. (Ἁγίος Γεώργ. Μόδ. Νεάπ. Πεδιάδ. Ραμν. κ.ά.) ἔροδοξεχνῶ Νάξ. (Ἀπύρανθ.) γεροντοξεχνᾶω Αἰγιν. Χίος γεροντοξεχνᾶου Εὐβ. (Κουρ.) Πελοπ. (Μεσσην.) γεροντοξεχνᾶω Εὐβ. (Κάρυστ.) Ρόδ.

Χίος ("Όλυμπ.) γεροδοξεχάνω Κρήτ. (Βάμ. Ρέθυμν. κ.ά.) γερονδοξεχάν-νω Κάλυμν. Κως Σύμ. γεροντοξεχάν-νου Εύβ. (Κουρ. Κύμ. 'Οξύλιθ. κ.ά.) 'εροντοξεχάν-νω Ρόδ. Χάλκ. 'ερονδοξεχάν-νω Κάλυμν. Κάμπ. Κάσ. 'εροδοξεχάν-νω Σύμ.

'Εκ τοῦ θέμ. γεροντο- και τοῦ ρ. ξεχνῶ, παρὰ τὸ ὁποῖον και ξεχάνω.

Λησιμονῶ, ἀποβάλλω τι κατὰ τὸ γῆρας ἔνθ' ἄν.: Παροιμ. 'Οποῦ κοπελομάθη, 'έν γεροντοξεχνᾷ (οἰαδιήποτε συνήθειαι κτηθεῖσαι κατὰ τὴν νεότητα δὲν ἀποβάλλονται κατὰ τὸ γῆρας) Χίος "Οποῖος τὰ κοπελ-λομάθη 'έν τὰ γεροντοξεχάν-νει (συνών. πρὸς τὴν προηγουμ.) Κουρ. Κύμ. 'Οξύλιθ. Τὸ κοπελ-λομαθ-θαίν-νεις, 'έν τὸ 'εροντοξεχάν-νεις (συνών. πρὸς τὴν προηγουμ.) Ρόδ. Χάλκ. "Οπου τὸ μικρομάθη, 'έν τὸ 'εροδοξεχάν-νει Κάλυμν. Πού τὸ νιομάθη, δὲν τὸ γεροδοξεχάν-νει (συνών. πρὸς τὴν προηγουμ.) Σύμ. 'Η παροιμ. εἰς παραλλ. κ.ά. Συνών. γερονταφίνω. Πβ. γεροντομαθαίνω.

γεροντοορτυκοσύρτης ὁ, ἀμάρτ. γεροδοορτυκοσύρτης Κύθηρ. γεροδοορτυκοσύρτης Κύθηρ. (Γερακάρ.).

'Εκ τοῦ θεμ. γεροντο- και τοῦ οὐσ. ὀρτυκοσύρτης.

Τὸ ἀποδημητικὸν πτηνὸν 'Ερωδιδὸς ὁ τεφρόχρους (Ardea cinerea), τῆς οἰκογ. τῶν 'Ερωδιδῶν (Ardeidae). Τὸ πτηνὸν τοῦτο, κατὰ τὰς δοξασίας τοῦ λαοῦ, μεταφέρει ἐπὶ τῶν ὤμων του τὰ κουρασμένα ὀρτύκια κατὰ τὰ ὑπὲρ τὴν Μεσόγειον ἐκ τῆς 'Αφρικῆς πρὸς τὴν χώραν μας ταξιδιά του, ἢ δ' ἐμφάνισις του προδίδει και τὴν ἔλευσιν τῶν ὀρτυκιῶν.

γεροντόπαιδο τό, "Ηπ. (Ξεροβούν.) 'Ιων. (Κρήν.) Πελοπν. (Γαργαλ. Δίβρ. Λάστ.) — Α.Παπαδιαμ., Πεντάρφ., 19 γιροντόπιδου Μακεδ. (Καταφύγ.) γιρουντουπαῖδ' Θεσσ. (Τρίκερ.)

'Εκ τοῦ θέμ. γεροντο- και τοῦ οὐσ. παιδί.

1) Γεροντοπαλλήκαρο 1, δ βλ. Πελοπν. (Λάστ.) Στερελλ. (Αἰτωλ.) 2) Παιδίον, τὸ ὁποῖον ἐγεννήθη ἐκ γονέων γερόντων 'Ιων. (Κρήν.) Μακεδ. (Καταφύγ.) — Α.Παπαδιαμ., ἔνθ' ἄν.: 'Ο Φραγκούλης ἐπέισθη κ' ἐφιλιώθη μὲ τὴν σύζυγόν του. Εἶτα πάλιν ἐπῆλθε τρίτος χωρισμὸς μεταξὺ τοῦ παλαιοῦ ἀνδρογύνου και μ' ἓνα γεροντόπαιδο μαζί Α.Παπαδιαμ., ἔνθ' ἄν. Συνών. γεροντόπιασμα, γεροντόσπαρμα, γεροντόσπορος. β) Παιδίον γεννηθὲν ἐκ γονέων σχετικῶς ἡλικιωμένων Θεσσ. (Τρίκερ.): 'Σ τὰ σαράντα χρόνια φτειάνω τὸν Τραντάφ'λλον, τοῦ γιρουντουπαῖδ' ἀπ' τό 'χου ἀνύπαντρου ἀκόμ'.

γεροντοπάλαλος ὁ, Πόντ. (Τραπ.).

'Εκ τοῦ θέμ. γεροντο- και τοῦ ἐπιθ. παλαλός, διὰ τὸ ὁποῖον βλ. πελελός.

Γέρων ἀνόητος.

γεροντοπαλλήκαρο τό, σύνθη. γεροντοπαλλήκαρον Πόντ. — Λεξ. Περίδ. Βυζ. Μπριγκ. γεροδοπαλλήκαρο Κεφαλλ. Κρήτ. Κύθηρ. γιρουντουπαλλήκαρον βόρ. ιδιῶμ. γεροντοπαλ-λήκαρο Εύβ. (Κουρ. Κύμ. 'Οξύλιθ. κ.ά.) Κερ. ('Αλικαρνασσ.) 'εροδοπαλλήκαρο Νάξ. ('Απύρανθ.)

'Εκ τοῦ θέμ. γεροντο- και τοῦ οὐσ. παλλήκαρι.

1) 'Ο προβεβηκὼς τὴν ἡλικίαν και παραμεινὰς ἄγαμος σύνθη.: Γιά νὰ παντρεύῃ τις ἀδερφές του, ἀπόμεινε ὁ ἴδιος γεροντοπαλλήκαρο σύνθη. 'Ο Κώστας τῇ Νικόλαινας εἶχε πέντ' ἀδερφάδες κι ὅσο νὰν τις παντρεύῃ, ἔμεινε γεροντοπαλλήκαρο Πελοπν. (Γαργαλ.) "Εχουμε κ' ἐμεῖς 'ς τὸ

χωριό μας δυὸ γεροντοπαλλήκαρο Πελοπν. (Δίβρ.) "Εχ' τρία ἀνύπαντρα πιδιά μεγάλα, γιρουντουπαλλήκαρο Εύβ. ("Ακρ.) Δὲν εἶνι παντρισμένους αὐτοὺς οὐ δικηγόρους, εἶνι γιρουντουπαλλήκαρον "Ηπ. (Κουκούλ.) 'Ενόμιζα τὸ Σαδὶλὴ γεροντοπαλλήκαρο, ἀλλ' ἓνα βράδυ, πού ἄργησε νὰ 'ρθῇ, μάθαμε ἀπ' τὴν παρέα του πὼς εἶχε παντρευτῇ κ' εἶχε και τρία παιδιά μεγάλα Δ.Βουτυρ., 'Επανάστ. ζῶων, 166 Καὶ γιατί τὸ πουλάει τὸ σπίτι της; ρώτησε ὁ Σταῦρος ὁ Κότσυφας, ἓνα γεροντοπαλλήκαρο βαμμένο, μὲ πράσινο φιογκάκι στὸ λαιμὸ (βαμμένο = μὲ βαμμένα μαλλιά) Κ.Παρρ., Στ' ἄλμπουρ., 161. Συνών. βλ. εἰς λ. γεροντογιός. 2) Γέρων νεανισκευόμενος Πόντ. Συνών. γεροντονιός 2.

γεροντοπαντρεῖα ἡ, ἀμάρτ. γεροδοπαδρεῖα Κρήτ. γιρουντουπαντρεῖα Στερελλ. (Μύτικ. κ.ά.)

'Εκ τοῦ θέμ. γεροντο- και τοῦ οὐσ. παντρεῖα.

Γάμος εἰς προκεχωρημένην ἡλικίαν ἔνθ' ἄν.: Παντρεύ'κι 'ς τὰ γιράματα. Τί νὰ κάν' τώρα μὲ τὴ γιρουντουπαντρεῖα τ'; Μύτικ. Συνών. γεροκουκούλωμα.

γεροντοπαντρεύομαι ἀμάρτ. γιρουντουπαντρεύομαι Στερελλ. (Μύτικ.) γεροδοπαδρεύομαι Κρήτ. γεροδοπαδρεύομαι Κρήτ.

'Εκ τοῦ θέμ. γεροντο- και τοῦ ρ. παντρεύομαι.

'Υπανδρεύομαι, νυμφεύομαι εἰς προβεβηκυῖαν ἡλικίαν.

γεροντοπάτισουν τό, 'Ιων. (Κρήν.)

'Εκ τοῦ θέμ. γεροντο- και τοῦ οὐσ. πατσούνι.

Νόσος παιδική, κατὰ τὴν ὁποίαν ἀτροφοῦν τὰ κάτω ἄκρα.

γεροντόπαχο τό, κοιν. γιροντόπαχου βόρ. ιδιῶμ. γεροδόπαχος Σύμ. γεροντόπαχος ὁ, Πελοπν. (Γαργαλ.) — Λεξ. Δημητρ. Πληθ. γεροντόπαχα κοιν. γεροντοπάχητα ἑνιαχ. γεροντοπάχια Λεξ. Δημητρ.

'Εκ τοῦ θέμ. γεροντο- και τοῦ οὐσ. πάχος.

Τὸ πλαδαρὸν και συνήθως ἀσύμμετρον πάχος τῆς γεροντικῆς ἡλικίας κοιν.: Τὸν πῆραν τὰ γεροντόπαχα κοιν. Εἶναι και τὸ γεροντόπαχο τώρα, μὴ νομίζῃς πὼς εἶναι ἀπὸ ὕγεια πολλὰχ. Τώρα πού μᾶς πῆρνε τὰ χρόνια, ἄρχισε κι ὁ γεροντόπαχος Πελοπν. (Γαργαλ.) Μᾶς πῆρι τοῦ γιροντοτόπαχου, σαπουκ'λιές ἀπουδῶ κι πέρα (σαπουκ'λιές = σαποκοιλίες, παχειές και πλαδαρές κοιλίες) Εύβ. ("Ακρ.)

γεροντοπέφτω Λεξ. Δημητρ.

'Εκ τοῦ θέμ. γεροντο- και τοῦ ρ. πέφτω.

'Επὶ νεαρῶν γυναικῶν, ὑπανδρεύομαι γέροντα: 'Ασμ.

Γεροντόπεσε ἡ φτωχούλα,| πού καλλιὰ της νὰ 'ταν δούλα

γεροντοπιάνω ἑνιαχ. γιρουντουπιάνου Θεσσ. (Ζαγορ.) γιρουντουπιάζου Στερελλ. (Φθιώτ.) Μετοχ. γεροντοπιασμένος 'Αθῆν. Πελοπν. (Γορτυν.)

'Εκ τοῦ θέμ. γεροντο- και τοῦ ρ. πιάνω.

1) 'Επὶ φυτευθέντων δένδρων, εἶμαι καχεκτικὸς ἀπὸ τῆς πρώτης βλαστήσεως, δὲν δεικνύω προθυμίαν ἀναπτύξεως παρὰ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ χρόνου Θεσσ. (Ζαγορ.) Στερελλ. (Φθιώτ.): Γιρουντόπιασι αὐτὸ τοῦ δέντρου Ζαγορ. Γιρουντουπά πουρνάρια εἶνι 'κεῖνα π' γιράζουν γρήγορα, γιρουντουπιάζουν, πιάν'νι μαλλιὰ Φθιώτ. 2) Μετοχ. ἐπιθετικ. ἐπὶ ἀνθρώπων, α) ὁ γεννηθεὶς ἐκ γονέων γερόντων 'Αθῆν. Πελοπν. (Ξεχωρ. κ.ά.) β) ὁ μὴ κανονικῶς ἀνεπτυγμένος κατὰ τὴν σωματικὴν διάπλασιν, ὁ καχεκτικὸς ὡς νὰ ἐγεννήθη ἐκ γονέων γερόντων Πελοπν. (Γορτυν.). Συνών. γεροντομπασμένος.

